

Затверджено Вченою
Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 20 16
р. № 4

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА
(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра _____ диференціальної і спеціальної психології _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ Класифікація та характеристика сучасних методів психологічних
наукових досліджень

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ третій (доктор філософії) _____

Спеціальність _____ 053 «ПСИХОЛОГІЯ» _____
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет _____ ФПСР _____
(назва інституту, факультету)

2019 – 2020

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни « Класифікація та характеристика сучасних методів психологічних наукових досліджень».
(назва навчальної дисципліни)

Розробники: (вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників).

Кононенко Оксана Іванівна, д. психол. наук, професор каф. диференціальної і спеціальної психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри диференціальної і спеціальної психології

Протокол № 9 від “13” травня 2019 р.

Завідувач кафедри

Н. Родіна

(Родіна Н.В.)
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

Голова НМК

М.К. Кременчуцька
(підпис)

(Кременчуцька М.К.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____

(_____)
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____

(_____)
(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 90 залікових модулів –1 змістових модулів –2 ІНДЗ* – _____ (вид завдання)	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>053 Психологія</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Третій(доктор філософії)</u>	<u>За вибором студента</u>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		8	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		82	
у т.ч. ІНДЗ*: - 0 год.			
Форма підсумкового контролю: <u>залік</u>			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – підготувати аспірантів до епістемологічного дискурсу, який відповідає принципам застосування системного підходу у моделюванні психологічних феноменів.

Завдання:

- сприяння формуванню компетенцій створювати системні моделі психологічних феноменів відповідної наукової сфери діяльності.
- здатність розробляти системний підхід до наукового психологічного дослідження.
- усвідомлення закономірностей наукової та практичної діяльності у професійному становленні.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

КЗН. 03 - базові знання основ методології науки, закономірностей її розвитку, розуміння науки як системи знань, діяльності та соціального інституту, класифікації методів наукового знання;

КЗН. 04 - спроможність виконання наукових досліджень з застосуванням сучасних методологічних основ реалізації експерименту;

КЗН.06- базові знання в галузі сучасних інформаційних технологій; уміння використовувати програмні засоби і інтернет-ресурси з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу;

КЗН. 07 - готовність до пошуку обробці, аналізу та систематизації науково-технічної інформації з теми дослідження, вибору методик і засобів вирішення задачі;

КСП. 04 - базові уявлення про психодіагностичні та тренінгові методи і технології, що застосовуються у роботі з різними верствами населення.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

- вміти при плануванні, виконанні та обробці результатів науково-дослідних робіт, докторської дисертації виділяти та аналізувати елементи логічної структури власної наукової діяльності (об'єкт, предмет, форми, засоби, методи, результат);
- вміти моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів дослідження, наявного апаратного забезпечення або створення нових методик, користуватися нормативно-правовими актами та нормативно-технічною документацією
- уміння створювати авторські та користуватися стандартними банками комп'ютерних програм і банками даних;
- вміти користуватись редакторами ISISDraw і ChemScetch для створення графічних презентацій результатів;
- вести пошук джерел літератури за залученням сучасних інформаційних

технології;

- формулювати і вирішувати завдання, що виникають в ході науково-дослідної діяльності і потребують поглиблених професійних знань;
- вміти вибрати необхідні методи дослідження, модифікувати існуючі та розробляти нові методи виходячи із завдань конкретного дослідження;
- вміти розробляти найбільш ефективні психодіагностичні методи, адаптуючи їх до психодіагностичних цілей;

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 «Класифікація методів психологічних наукових досліджень»

Тема 1. Наука як система знань і сфера людської діяльності. Поняття про науку. Описова, прогностична, проектно-конструкторська, технологічна та інші функції науки. Наука як соціальний інститут. Історичні передумови виникнення науки. Етапи розвитку науки. Наукові революції. Класифікація наук. Організація наукової діяльності в Україні. Загальне уявлення про методологію науки.

Наукове дослідження. Види досліджень. Етапи наукового дослідження. Форми теоретичного знання: закони, класифікації і типології, моделі, схеми, гіпотези

Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень. Поняття методу. Парадигми науки. Структура теорії. Поняття наукової проблеми. Рівні експериментальних гіпотез. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Класифікація наукових досліджень. Загальнонаукові принципи: єдності теорії і практики, детермінізму, доповнювальності, самоорганізації, системності, інваріантності. Вимоги до методів наукових досліджень. Класифікація методів. Проблема понятійно-категоріального апарату наукових досліджень.

Змістовий модуль 2 «Характеристика сучасних методів психологічних наукових досліджень»

Тема 3. Класифікації методів досліджень. Основні загальнонаукові дослідницькі методи. Методи психології. Типологія методів. Методика. Теоретичне дослідження в психології. Теоретичні методи дослідження в психології, зокрема аналіз, реконструкція, моделювання, прогнозування. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях. Теоретичне значення дослідження. Оформлення теоретичної частини роботи. Порядок опрацювання літературних джерел. Класифікація методів психологічного дослідження.

Тема 4. Характеристика сучасних методів дослідження. Теоретичні методи дослідження. Теоретичні методи дослідження в психології, зокрема аналіз, реконструкція, моделювання, прогнозування. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях. Теоретичне значення дослідження. Оформлення теоретичної частини роботи. Порядок опрацювання літературних джерел. Емпіричні методи дослідження. Емпірична частина дослідження. Види експерименту. Методи здобуття емпіричного матеріалу. Визначення змінних.

Поняття про вибірку досліджуваних. Вимоги до вибірки. Пілотажне дослідження. Інструктування. Процедура експерименту. Обробка емпіричних даних. Обробка та аналіз даних дослідження

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього го	у тому числі					усього го	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	с.р.		л	п/с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Класифікація методів психологічних наукових досліджень												
Тема 1. Наука як система знань і сфера людської діяльності	24	2			22							
Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень.	22	2			20							
Всього за ЗМ№1	46	4			42							
Змістовий модуль 2 «Характеристика сучасних методів психологічних наукових досліджень»												
Тема 3. Класифікації методів досліджень.	22	2			20							
Тема 4. Характеристика сучасних методів дослідження.	22	2			20							
Всього за ЗМ№2	44	4			40							
Всього	90	8			82							

* – за наявності

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

2		
...		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	Кількість годин з/в
1	Міні - творча робота. Написання даної роботи передбачає, що студенти досліджують не лише теоретичні аспекти, а й проводять власне пілотажне емпіричне дослідження за методиками (тест, анкета, інтерв'ю тощо). Обсяг – 6-7 сторінок рукопису (може бути друкований текст), план, вступ – 1 сторінка, теоретичний огляд теми – 2 сторінки, результати дослідження за методикою – 2-3 сторінки, список літератури (не менше 3 джерел).	22	
2	Реферат. Дана форма самостійної роботи надає можливість студентам не лише переказувати думки авторів, а й висловлювати власні, тобто передбачає критичний аналіз різних точок зору. Обсяг – 10 сторінок, план, список літератури (не менше 3 джерел).	20	
3	Аналіз монографій. Ця форма самостійної роботи передбачає вміння критично проаналізувати оригінальний текст і зробити власні висновки щодо його актуальності. Обсяг – 3 сторінки.	20	
4	Оформлення термінологічного словнику по темам дисципліни	20	
Разом		82	

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Якщо в межах часу самостійної роботи студентів передбачається виконання індивідуального навчально-дослідного завдання до окремого розділу, теми або дисципліни в цілому:

Зміст індивідуального навчально-дослідного завдання (навчального проекту)

10. Методи навчання

При викладанні дисципліни використовуються наступні методи навчання: лекція, індивідуальна робота, робота з малими групами, робота в парах, евристична бесіда, розповідь, пояснення, методи демонстрації та ілюстрації, тренувальні вправи, застосування інформаційних технологій.

11. Методи контролю

Усне опитування, перевірка конспектів, індивідуальних завдань, поточне оцінювання, завершальний модульний контроль

Критерії оцінювання

1. Творча робота	15
2. Реферат за обраною темою	15
3. Аналіз монографій.	15
4. Словник по темам дисципліни	15
5. Завершальний модульний контроль	40

12. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття, функції і значення науки.
2. Процес зародження науки.
3. Структура науки як системи знань.
4. Класифікація наук.
5. Науково-дослідна робота та науковий потенціал України.
6. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.
7. Вибір теми та реалізація дослідження.
8. Ефективність наукових досліджень.
9. Поняття наукового дослідження.
10. Види наукових досліджень.
11. Етапи наукових досліджень.
12. Фундаментальні наукові дослідження.
13. Прикладні наукові дослідження.
14. Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень.
15. Об'єкт і предмет наукового дослідження, їх класифікація.
16. Методи дослідження та їх класифікація.

17. Загальні методи наукових досліджень.
18. Спеціальні методи наукових досліджень в економіці.
19. Методи дослідження в туризмі.
20. Методи емпіричного дослідження: спостереження, експеримент, порівняння, опис, вимірювання.
21. Методи теоретичного дослідження: формалізація, аксіоматичний метод, гіпотетико-дедуктивний, логічний, історичний, аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізація, аналогія, моделювання, системний підхід, тощо.
22. Метод опитування. Метод інтерв'ю. Метод фокус-групи.
23. Метод анкетування. Види анкетування. Загальні вимоги до складання анкет. Структура анкети. Принципові вимоги до складання запитань в анкеті.
24. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Функції інформації.
25. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі. Класифікація інформації.
26. Стадії обробки інформації та їх характеристика.
27. Призначення та види бібліотек. Бібліотечні фонди, каталоги та картотеки.
28. Електронний пошук наукової інформації.
29. Отримання і аналіз первинної інформації.
30. Вторинна інформація. Процес збору та аналізу наукової інформації.
31. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації та автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ.
32. Каталоги, їх види та характеристика. Техніка роботи з науковою літературою.
33. Оформлення бібліографічного опису літератури та списку використаних джерел в процесі наукового дослідження.
34. Бібліографічний список використаних джерел.
35. Види бібліографічних списків.
36. Елементи бібліографічного опису.
37. Основні структурні елементи наукового дослідження.
38. Елементи вступу.
39. Основна частина.
40. Висновки та пропозиції.
41. Список використаних джерел.
42. Додатки.
43. Анотація.
44. Критерії вибору теми дослідження. Формулювання теми дослідження.
45. Структура наукового дослідження.
46. Особливості наукового тексту. Мова і стиль наукового викладу.
47. Оформлення результатів наукового дослідження. Нумерація сторінок роботи.
48. Ілюстрації (рисунки, графіки, схеми, діаграми). Нумерація цифрового та ілюстративного матеріалу.
49. Вимоги до оформлення таблиць, формул.
50. Загальні правила цитування та посилання на використанні джерела.

51. Список використаних джерел.
52. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
53. Наукова монографія, наукова стаття, тези.
54. Реферат, доповідь, виступ.
55. Методика підготовки та оформлення публікацій.
56. Форми звітності при науковому дослідженні.
57. Тези наукової доповіді.
58. Наукова стаття та її структурні елементи.
59. Наукова монографія.
60. Підготовка виступу. Основні вимоги до виступу і презентації результатів дослідження.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль				Модульні й контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4		
15	15	15	15	40	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

- 1) опорні конспекти лекцій;
- 2) рекомендовані підручники і навчальні посібники;
- 3) робоча навчальна програма;
- 4) тестові завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних і практичних досягнень студентів;
- 5) методичні матеріали

14. Рекомендована література

Основна

1. Клименко М.О. Методологія та організація наукових досліджень (в екології): підручник / М.О. Клименко [та ін.]. – Херсон: ПП «Олді-плюс», 2012. – 474 с.
2. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 208 с.
3. Колесников О.В. Основи наукових досліджень / О.В. Колесников – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
4. Колотило А.М., Чуб І.М. Основи наукових досліджень Конспект лекцій. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 82 с.
5. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е.В. Колісніченко. – Суми: Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
6. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посібник. – К.: Вид-во «Центр учбової літератури», 2007. – 254 с.
7. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. – К.: Знання, 2007. – 317 с.

Додаткова

1. Лисогоров К.С. Інформаційні системи в агрономії: курс лекцій / К.С. Лисогоров, Н.М. Шапоринська. – Херсон: «Колос», 2007. – 116 с.
2. Марцин В.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.С. Марцин, Н.Г. Міценко, О.А. Даниленко та ін. – Львів: Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.
3. Основи наукових досліджень в агрономії: підручник / [за ред. В.О. Єщенка]. – К.: Дія, 2005. – 288 с.
4. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.
5. Ревко-Линардато П.С. Методы научных исследований: Учебное пособие. – Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2012. – 55 с.
6. Ушкаренко В.А. Дисперсионный анализ данных пятифакторного полевого опыта: учеб. пособ. / В.А. Ушкаренко, С.Я. Плоткин, Н. И.Поляков [и др.]. – Херсон, 1998. – 76 с.
7. Ушкаренко В.А. Планирование эксперимента и дисперсионный анализ данных полевого опыта / В.А. Ушкаренко, А.Я. Скрипников. – К.; Одесса: Вища шк., 1988. – 120 с.

8. Ушкаренко В.О. Дисперсійний і кореляційний аналіз у землеробстві та рослинництві: навч. посіб./ В.О. Ушкаренко та ін. – Херсон: Айлант, 2008. – 372 с.

9. Ушкаренко В.О. Практикум для виконання практичних занять з дисципліни «Основи наукових досліджень»: метод. реком. / В.О. Ушкаренко, А.В. Шепель. – Херсон: Айлант, 2001. – 112 с.

10. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / А.С. Філіпченко. – К.: Академвидав, 2005. – 208 с.

11. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
2. <http://e-heritage.ru/unicollections/list.html?id=42033753&noroot> – електронна бібліотека
3. <http://zakon.rada.gov.ua/> – Законодавство України
4. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – Урядовий портал
5. <http://www.gumer.info/> – Библиотека – Гумер
6. <http://idschool225.narod.ru/metod.htm> – Научные методы исследования.